

NM Rīgas Doma kora skolas

9.klases eksāmena darbs Mūzikas literatūrā

173

2017.gada 2.maijā.

Skolēna vārds, uzvārds _____

1. Atzīmē (X) kad sākās viduslaiki un kurš gadsimts ir viduslaiku beigu periods? (1 p.)

12

☐	5.gs. – 14.gs.
☐	3.gs. – 8.gs.
☐	1.gs.- 20.gs.

2. Atzīmē (X) kas spēja apvienot tautas un saglabāt kultūru viduslaikos? (1 p.)

☐	Romas impērija
☐	Karaļa galms
☐	Kristīgā Baznīca

3. Atzīmē (X) kā sauca dziesmu krājumu visam baznīcas gadam? (1 p.)

☐	Neimas
☐	Antifonārijs
☐	Psalms

4. Kā sauc pāvestu, ar kura gādību tika izveidots dziesmu krājums visam baznīcas gadam? (1 p.) _____

5. Atzīmē (X) apgalvojumus, kuri raksturo gregoriskos korāļus! (5 p.)

☐	Tos dzied mūki un klosterskolas zēni
☐	Tos dzied pārmaiņus solisti un koris
☐	Tie ir daudz balsīgi
☐	Tos dzied vācu valodā
☐	Tie ir vienbalsīgi <i>a cappella</i> dziedājumi
☐	Dziedājumi ir latīņu valodā
☐	Tos dzied baznīcā
☐	Tie ir laicīgie dziedājumi

6. Atzīmē (X) kā sauca viduslaiku dzejniekus un dziesminiekus! (1p.)

☐	Benediktīnieši
☐	Trubadūri
☐	Gladiatori

7. Paskaidro, kas ir Gvido no Areco! (2p.)

8. Komentē attēlus! (4p.)

9. Atzīmē (X) renesanses periodu mākslā/mūzikā (1 p):

	14.-15.gs. vidus, 16.gs.-Francijā
	14.gs.aizsākās Itālijā, 16.gs.sākums tiek dēvēts par dižrenesanses periodu.
	17.gs. beigas un 18.gs.sākums

10. Atzīmē (X), kas raksturo renesanses laikmeta cilvēku! (1p.):

	Pazemīgi, domāja par dzīvi Debesu valstībā, noliedza zinātnes sasniegumus.
	Apzināja sevi kā vērtību, bija pateicīgi Dievam par doto iespēju dzīvot šajā skaistajā pasaulē, centās izzināt visu noslēpumaino.
	Noliedza Dievu, ticēja tikai cilvēka gudrajam prātam un zinātnei.

11. Atzīmē (X) pareizos apgalvojumus par renesanses laikmeta mūziku! (5 p.)

	Galvenie baznīcas mūzikas žanri katoļu baznīcā bija mesa un motete.
	<i>Cantus firmus</i> ir pamatmelodija, kas nemainīga atkārtojas visās balsīs.
	Katoļu baznīcā dziedāja dzimtajā valodā.
	Madrigāls ir laicīgās mūzikas žanrs.
	Madrigāli ir vienbalsīgi dziedājumi.
	Turdions – sena franču dejas.
	Protestantu baznīcā luteriskais korālis ir dzimtajā valodā. Raksturīgais: akordu faktūra, mažora, minora iezīmes.

12. Atzīmē (X) renesanses laika komponistus! (4 p.)

	Orlando di Laso
	Leonardo da Vinči
	Viljams Bērds
	Džovanni Pjerluidži da Palestrīna
	Kristofers Kolumbs
	Džons Doulends
	Viljams Šekspīrs

13. Kā sauc luterisma aizsācēju, vācu mūku, teologu, vairāku luterisko korāļu

14. autoru? (1 p.) _____

15. Kā attēlā redzamo mūzikas instrumentu? (1 p.) _____

16. Pieraksti, kuri žanri pieder pie laicīgās, kuri-pie baznīcas mūzikas! (3p.)

Mesa	
Madrigāls	
Motete	

17. Komentē komponistu dzīvē un daiļradē kopīgo un atšķirīgo! (10 p.)

Johans Sebastiāns Bahs	Georgs Frīdrihs Hendelis
Dzīve (2 p)	Dzīve (2 p)
Mūzikas žanri, skaņdarbi (3 p)	Mūzikas žanri, skaņdarbi (3p)

18. Aizpildi tukšās vietas tekstā! (23 p.)

_____ mūzikā tika sasniegta polifonās mūzikas augstākā virsotne.
Skaņdarbos izmantota gan homofonā, gan polifonā _____ (mūzikas izklāsta veids daudz balsībā): _____ – melodija ar pavadošām balsīm, _____ – visas balsis ir patstāvīgas ar izteiktu melodisko līniju. (4p.)

Instrumentālās mūzikas žanri:

_____ – soloinstrumentam ar orķestri. Sastāv no 3 daļām, kas veidotas pēc kontrasta principa.

_____ – tā sastāv no tā laika dejām: sarabanda, burē, polonēze, menuets + badinērija un ārija.

Prelūdija un _____ veido divdaļu polifonu ciklu, daļas ir savstarpēji kontrastējošas, daudzas prelūdijas atgādina improvizāciju, bet _____ ir stingri polifoni skaņdarbi. (4p.)

Vokālinstrumentālās mūzikas žanri ir rakstīti šādam atskaņotājsastāvam: _____ (3p.)

Šiem skaņdarbiem ir vairākas daļas, kuras ir sižetiski vienotas:

_____ ir visbiežāk svinīga rakstura vai liriski episka (stāstoša);

_____ pamatā ir Dievkalpojuma liturģiskie teksti latīņu valodā ar mainīgajām un nemainīgajām daļām;

_____ ir sēru mesa;

_____ ar vēsturisku, laicīgu vai reliģisku sižetu, tuva operas žanram, tikai bez teatrāla uzveduma.

_____ sižeta pamatā stāsts par Jēzus Kristus ciešanām un nāvi. (5p.)

Skatuves mūzika: opera _____ ir komiskā, opera _____ ir nopietnā.

Opera sākas ar _____, tā sastāv no vairākiem cēlieniem, to veido: solodziedājumi kā piem., _____, un ansamblī kā piem., _____ un kori, dejas un orķestra mūzika. (7p.)

18. Klausies mūziku un izpildi uzdevumus! (5 p.)

Mūzikas stils _____, komponists _____

Skaņdarba pilns nosaukums _____

Raksturīgais atskaņotājsastāvam _____

19. Pēc attēliem nosaki komponistus (vārdu un uzvārdu)! (3p.)

		

20. Kādu mūzikas stilu viņi pārstāv un kā viņus dēvē (paskaidro)! (2p.)

21. Izvēlies vienu no komponistiem un uzraksti svarīgākos viņa dzīves faktus un mūzikas žanrus, skaņdarbus! (5p.)

22. Apskati mūzikas tēmu fragmentus un izpildi uzdevumus! (5 p.)

Komponists _____

Skaņdarba pilns nosaukums _____

Atzīmē, kurš skaņdarba fragments ir no galvenās partijas **GP**, kurš – blakus partijas **BP** tēmas. Ieraksti lodziņos atbilstoši **GP** un **BP**.

Atzīmē mūzikas formu, kas atbilsts tēmu fragmentiem:

Sonātes forma ☐	Rondo forma ☐	Variāciju forma ☐
--	--------------------------------------	--

Allegro con brio

☐

dolce

☐

23. Ievieto tekstā atbilstošos vārdus par klasisko simfoniju! (22 p.)

Sonātes, četras, variācija, izstrādājums, ātrs (*Allegro*), menuets, skerco, salikā trijdaļu, trio, rondo, epizodes, reprīze, galvenā partija, blakus partija, kontrastējošs, ievads, lēns (*Andante u.c.*), vairākkārt atkārtots, mērens (*Moderato u.c.*), ātrs (*Allegro, Vivo u.c.*), refrēns, anasamblis.

Simfonijai ir _____ daļas. Tās savā starpā ir _____. (2p)

Simfonijas nereti sākas ar _____. (1p.)

Simfonijas 1.daļa ir _____ tempā un _____ formā. Ekspozīcijā ir divu visbiežāk kontrastējošu tēmu pretstats, tās ir _____.

_____ daļā tiek attīstīti abu tēmu galvenie motīvi dzirdamas tonālās, harmoniskās un ritmiskās izmaiņas. Ekspozīcijas variēts atkārtojums ir _____. (6p.)

Simfonijas 2.daļa ir _____ tempā. Tās forma klasiskajā simfonijā visbiežāk ir _____. Tas nozīmē, ka tēma tiek _____ variētā – izmainītā veidā. (3p.)

Simfonijas 3.daļa ir _____ tempā, tās pamatā visbiežāk ir dejas _____ vai _____. Simfonijas trešā daļa visbiežāk ir _____ formā. Tās vidusdaļa ir _____. Tas nozīmē, ka šo daļu spēlē trīs instrumenti vai neliela sastāva _____. (6p.)

Simfonijas 4.daļa ir _____ tempā. Fināla daļa nereti ir rakstīta _____ formā. Tā veidojas no A - _____, un B, C utt., kuras sauc par _____. (4p.)

24. Uzraksti klasiskā simfoniskā orķestra instrumentu grupas! (2p.)

25. Uzraksti klasiskā stīgu kvarteta sastāvu! (2p.)

26. Savelc atbilstošos! (6p.)

Mūzikas forma

Rondo forma
Variāciju forma
Divdaļu forma
Trijdaļu forma
Periods
Strofu jeb pantu forma

Burtu apzīmējumi

- A B
- A A1 A2 A3 A4
- A B A C A D A
- A A A A A
- A B A
- A

27. Pieraksti pie mūzikas formas vienu atbilstošu skaņdarbu (izvēlies no mūzikas klausīšanās skaņdarbu saraksta)! (3p.)

Mūzikas forma	Skaņdarbs
Rondo forma	
Variāciju forma	
Sonātes forma	

28. Aizpildi ailes ar žanru nosaukumiem un pieraksti atbilstošus skaņdarbu nosaukumus (arī autoru) no mūzikas klausīšanās saraksta! (10 p.)

32

Žanrs	Skaidrojums	Autors un skaņdarba nosaukums
	To parasti izpilda kādam par godu, visbiežāk saistās ar mīlas liriku. Šis žanrs pastāv gan vokālajā, gan instrumentālajā mūzikā.	
	Tā ir uznākšanas ārija jeb varoņa pirmais izvērstais dziedājums.	
	Liela apjoma vokāls skaņdarbs, ar plašu diapazonu. Bieži tā ietilpst operas, oratorija daļās.	
	Virtuozs skaņdarbs, kura pamatā ir tautiskas tēmas, raksturīgas kontrastējošas epizodes, brīva kompozīcijas forma.	
	Mūzikas žanrs, kas sastopams gan vokālajā, gan instrumentālajā mūzikā. Piemīt vēstoša, stāstoša, traģiska vai fantastiska tēlainība.	

29. Romantisma periods mūzikā (gs.) _____ (1.p.)

30. Galvenie temati romantisma mūzikas saturā (3 p.)

31. Aizpildi ailes par 19.gadsimta komponistiem – romantiķiem, virtuoziem un slavenu operu komponistiem! (10 p.)

Komponista vārds un uzvārds	Apgalvojums
	Izcils itāļu vijolspēles virtuoze, sacerējis 24 kaprīzes vijolei solo, rakstījis skaņdarbus arī mandolīnai.
	Poļu izcelsmes komponists, dzīvojis Parīzē (Francijā). Izcils improvizators, lielāko daļu skaņdarbu ir sacerējis klavierēm (mazurkas, valšus, nokturnes, polonēzes u.c. skaņdarbus).
	Izcils itāļu komiskās operas <i>buffa</i> autors, kurš dzīves otrajā pusē interesējās vairāk par pavārmākslu. Viņa izcilākās operas galvenais varonis ir Figaro (tāpat kā Mocartam)
	Izcils ungāru pianists – virtuoze, sacerējis ungāru rapsodijas, transcendentālās etīdes u.c. skaņdarbus klavierēm.

	Izcils solodziesmu autors - sacerējis apmēram 600 solodziesmas, t.sk., dziesmu ciklus; sacerējis „Nepabeigto simfoniju”.
	Vācu komponists un mūzikas kritiķis, sacerējis klavieru ciklu „Karnevāls”.
	Vācu komponists, operas reformators, dramaturgs un filozofs savā būtībā. Strādājis arī Latvijā. Pēc viņa idejām uzceltais operas nams ir Baireitā (Vācija), kur mūsdienās notiek slaveni akadēmiskās mūzikas festivāli.
	Savā dzīves laikā baudījis lielu atzinību kā komponists, bija arī diriģents, kurš iestudēja J.S.Baha <i>Mateja pasiju</i> .
	Daudzas komponista operu melodijas ieguvušas pasaules slavu, bet komponista dzimtenē Itālijā tiek dziedātas kā tautasdziesmas. Viņa radītās operas ir ar dziļu dramatismu piesātinātas un liriski psiholoģiskas.
	Franču komponists, kurš savas labākās operas pirmizrādē guva negatīvas emocijas, bet mūsdienās šī opera ir pieskaitāma pie populārākajām operām pasaulē.

32. Apskati opermūzikas fragmentu un izpildi uzdevumus! (3 p.)

Komponists _____ Operas nosaukums _____

Skaņdarba fragmenta pilns nosaukums _____

33. Raksti nelielu stāstu par operas galvenajiem varoņiem un notikumiem! (5 p.)

34. Apskati opermūzikas fragmentu un izpildi uzdevumus! (6 p.)

Komponists _____ Operas nosaukums _____

Skaņdarba fragmenta pilns nosaukums _____

Raksturo operas galveno
varoni! _____

35. Savele atbilstošos! (7 p.)

Komponists

Klods Debišī

Žans Sibēliuss

Džordžs Gēršvins

Bedržihs Smetana

Edvards Grīgs

Modests Musorgskis

Arnolds Šēnbergs

Mūzikas stils/apvienība

- Somu nacionālā skola
- Impresionisms
- Simfoniskais džezs
- Ekspresionisms
- Varenā kopa
- Norvēģu nacionālā skola
- Čehu nacionālā skola

36. Pieraksti atbilstošo mūzikas stilu! (3 p.)

Mūzikas stils	Mūzikas valodas raksturojums
	Līdztekus mažoram un minoram lietoja pentatoniku un veselu toņu rindas. Tās rada nereāli, gaisīgu iespaidu, jo nav jūtama ierastā skaņurinda. Disonanses netiek atrisinātas. Tas palīdz atspoguļot gaismu spēli un mirkļa noskaņu dabā un cilvēku dzīvē.
	Tautas melodiju citāti oriģinālmūzikā. Tautas raksturīgo mūzikas elementu izmantojums – intonācijas, ritma zīmējumi, žanri, tipiskas skaņkārtas u.c. tādējādi, balstoties uz tautas mūzikas tradīcijām,
	Vadošās kopskaņas veido disonanses. Mūzikā valda atonalitāte, dodekafonija aizstāj zudušo tonalitāti. Bieža taktsmēru maiņa, vairāku taktsmēru vienlaicīgs skanējums - poliritmija.

37. Atpazīsti latviešu mūziķus! Raksti vārdu un uzvārdu! (5p.)

Izlasi aprakstus par šī gada kultūras jaunumiem! Zem teksta fragmentiem ieraksti mūziķa vārdu un uzvārdu!

"Izcils latviešu diriģents un mūzikas pedagogs. Kopā ar dvīņu brāli, kurš arī bijis diriģents, bērniņu pavadījis Vecgulbenes pagasta "Avotiņos". Bijis Rīgas kamerkora "Ave Sol" direktors, uzvedumu daļas vadītājs, diriģents un kora mākslinieks, skolotāju kora "Daina" dibinātājs, ilggadējs kora "Daile" vadītājs un virsdiriģents deviņos Vispārējos Latviešu Dziesmu svētkos. Apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeni un saņēmis Latvijas Lielās mūzikas balvu. Savas dzīves laikā abi dvīņu brāļi izaudzinājuši vairākas diriģentu un dziedātāju paaudzes, un viņu devums latviešu kora mākslā ir nepārvērtējams. Mūžībā devies šī gada 9. martā, 95. gadu vecumā".

"Izcils latviešu diriģents un mūzikas pedagogs, kurš šogad Lielās mūzikas balvas 2016 pasniegšanas svinīgajā ceremonijā, šī gada 7. martā Latvijas Nacionālajā operā, saņēma balvu kategorijā "Par mūža ieguldījumu." Pagājušogad svinējis 80 gadu jubileju un turpat sešus gadus desmitus veltījis diriģenta profesijai. Ilgus gadus bijis diriģents tādiem slaveniem koriem kā Rīgas Tehniskās Universitātes vīru korim Gaudeamus, Latvijas Radio korim, VAK "Latvija" un Latvijas Nacionālās operas korī. Kopš 1970. gada ir Vispārējo latviešu Dziesmu un Deju svētku virsdiriģents. 30 gadu garumā bijis Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijas pasniedzējs".